

Országos Főrabbi Hivatal
Dr. Frölich Róbert
országos főrabbi

רבנות הראשית של הונגריה
הרב שמחה ישראל פרייליך
רב הראשי של הונגריה

határozata בית דין A-פסק דין

Ügyiratszám: 1/4/2017

A בית דין megtárgyalta Deményi György, Fohn György és Weisz György panaszát a DZSH világi és vallási vezetősége: Dr. Asher G. Ehrenfeld, Horovitz Tamás, Kreislerné Dr. Grósz Zsuzsanna és Dr. Feuermann László által aláírt K-82/2016 iktatószámú levél tárgyában.

Felperesek sérelmezték a levélben foglalt, hitközségi tagságukat felfüggesztő közleményt, valamint a levél kelte után többrendbeli, általuk megszegyenítésként megélt atrocitást.

A , שפטים ושטרים תתן לך בכל שעריך¹ a Tóra: , illetve , ובאת אל הכהנים הלויים ואל השפט אשר יהיה בימים ההם² a MAZSIHISZ hatályos Alapszabálya 3/1/a, 28/2, 42/d/2 pontjai, illetve többek között a haifai בית דין az illetékességi helyet helybenhagyó 3568-35-2 számú, 2008. március 3-n, azaz 5768. Svát 27-n kelt ítélete alapozza meg.

A בית דין beidézte a felpereseket és az alpereseket, alperesek azonban többszöri felszólítás után sem jelentek meg, meghatalmazottat sem állítottak, így a בית דין kénytelen volt in absentia, alperesek távollétében, a rendelkezésre álló dokumentumok, illetve felperesek elmondása alapján meghozni határozatát.

A בית דין álláspontja és határozata, miután lelkiismeretesen, a Tóra törvényeit : mindvégig szem előtt tartva hozott³ és בצדק תשפט עמיתך⁴ meg, a következő:

¹ Dvárim 17/1

² Dvárim 17/9

³ Vájikrá 19/15

⁴ Dvárim 16/19

Országos Főrabbi Hivatal
Dr. Frölich Róbert
országos főrabbi

רבנות הראשית של הונגריה
הרב שמחה ישראל פרייליך
רב הראשי של הונגריה

1. A FENNÁLLÓ HELYZETET KIVÁLTÓ OKOK

Mindhárom fél elmondásából világosan kiderült, hogy a sérelmezett állapotot kiváltó események kiindulópontja a MAZSIHISZ-től kölcsönként a DZSH által felvett 95 M. ft volt. Ezen tranzakciót a בית דין-nek semmilyen formában nincs illetékessége vizsgálni, arról nem alkothat véleményt. Mindazonáltal szükséges e tényt megállapítanunk, hiszen ez indította el az események láncolatát, mely a jelenleg is fennálló helyzethez vezetett

2. KI FELELŐS A KIALAKULT HELYZETÉRT?

Ahhoz, hogy a בית דין a halácha szerint igazságos ítéletet hozhasson, meg kellett vizsgálnunk a peres felek felelősségét a kialakult helyzetben. Itt újra csak a rendelkezésünkre álló dokumentumok, illetve a felperesek által elmondottak voltak a בית דין segítségére.

A felfüggesztő határozat közvetlen kiváltó oka mindkét peres fél szerint szombatszegés, a templomban szombaton és ראש השנה-kor előtte való újságosztogatás volt: szombaton a Hajdú-Bihari Napló, majd az EDIT által kiadott Gólem c. újság. Ezen sajtótermékek mind a DZSH vélelmezett átláthatatlan anyagi ügyeiről, az említett kölcsönről szóltak.

A בית דין megállapította: a kialakult helyzethez mind felperesek, mind pedig alperesek hozzájárultak. Felperesek közül a szombaton a templomba újságot eljuttató Fohn György valóban megszegte a szombatra vonatkozó tilalmakat, a Gólem kiadói pedig az I. évf. 1. szám 3. oldalán megjelentetett szerkesztőségi cikkel békétlenséget gerjesztettek a DZSH és felperesek között.

Országos Főrabbi Hivatal
Dr. Frölich Róbert
országos főrabbi

רבנות הראשית של הונגריה
הרב שמחה ישראל פרייליך
רב הראשי של הונגריה

Alperesek a kölcsön felvételével, a felvétel tényének és feltételeinek nem átlátható módon való kommunikációjával, melyet más források (MAZSIHISZ elnöki beszámoló, MAZSIHISZ vezetőségi ülések jegyzőkönyve) megerősítenek, felperesek felé irányuló negatív kijelentésekkel és cselekedetekkel járultak hozzá a jelen helyzethez.

Mindkét felet felelősség terheli tehát. A rendelkezésre álló iratok és elmondások alapján a בית דין nem ítélné meg a felelősség megoszlásának mértékét.

3. A DZSH VEZETŐSÉGÉNEK A FELPERESEKET FELFÜGGESZTŐ HATÁROZATA

Elsősorban is megállapítható, hogy a levélben a döntést alátámasztó hivatkozások túl általánosak, s az egyetlen konkrét helymegjelölés (Sulchán Áruach Jore Déa 324) nem állja meg a helyét, nem releváns törvényt tartalmaz. Az adott helyen ti. a chálá vételére vonatkozó szabályok találhatók.

Általánosságban véve a fenti, kilátásba helyezett döntés tórai problémákat vet fel.

בנים אתם ליקוק אלקיכם לא תתגדדו¹

Valamennyien Isten gyermekei vagytok, ne vagdossátok önmagatokat! A Tóra **לא תתגדדו** kifejezését bölcseink így értelmezik:

לא תעשו אגודות אגודות²

Ne szakadjatok különálló csoportokra!

A négy aláíró a vezetőségre hivatkozik, az pedig se nem a Bész Din, sem pedig a többség. Nem helyes, és legkevésbé sem célravezető, ha kiteszítunk híveket

¹ Mózes V. 14/1

² Jevámot 13b

Országos Főrabbi Hivatal
Dr. Frölich Róbert
országos főrabbi

רבנות הראשית של הונגריה
הרב שמחה ישראל פרייליך
רב הראשי של הונגריה

magunk közül. A templom, a zsinagóga nem pusztán I.ten háza, hanem בית הכנסת, a gyülekezet otthona. Innen pedig nem lehet kitiltani senkit, aki a gyülekezet részeként I.ten felé kíván fordulni imájával, legyen az a legjámborabb ember, vagy a legmegátalkodottabb vétkes!

Minden zsidó emberre szükség van, főleg ott, ahol kisszámú a minján.

עיר שאין בה אלא עשרה, ואחד מהם רוצה לצאת בימים הנוראים, מחייבין אותו לישאר או להשכיר אחר במקומו³

Ott, ahol csak tízen vannak, s egyikük el akar menni a Félelmetes Napok előtt, kötelezik, hogy maradjon, vagy valakit felbérelnek helyette.

E törvény szellemiségével élesen szemben áll, hogy a közösség vezetése – ahelyett, hogy minden erejét latba vetné, hogy bővítse- csökkenti a létszámot. A közösség héber neve: הקהל הקודש, a szent gyülekezet. A szentséget illetően a Talmud így fogalmaz:

מעלין בקדש ואין מורידין⁴

gyarapítani kell a szent dolgokat, nem pedig csökkenteni azokat.

A felfüggesztés egyik indoka, hogy újságot osztogattak a templomban. Eltekintve attól, hogy hogyan és mikor jutottak el a lapok a templomba, a szombatszegés vádját egyrészt erre alapozták. Mint fentebb írtuk, a בית דין kijelentette, hogy a szombatszegés Fohn György esetében valós, de ez nem jelent automatikus jogsérelmet Deményi György és Weisz György felé. Megállapította továbbá a בית דין, hogy Fohn György cselekedete nem egyedi. A Tórában áll:

לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה⁵

Ne legyen zsebedben kétféle súlymérték, kisebb és nagyobb.

³ Sulchán Áruach Orách Chájjim 55:21

⁴ Bráhot 28a

⁵ Mózes V. 25/13

Országos Főrabbi Hivatal
Dr. Frölich Róbert
országos főrabbi

רבנות הראשית של הונגריה
הרב שמחה ישראל פרייליך
רב הראשי של הונגריה

Értelemszerűen e vers az egyenlő mérce alkalmazását írja elő számunkra. Egy bűn vagy vétek bűn és vétek akkor is, ha a barátunk követi el, és akkor is, ha az ellenfelünk. Mindenki cselekedeteit egyformán kell megítélni, s a szankcionálásnak is egyformának kell lennie minden esetben. Nincs különbség ugyanis szombatszegés tekintetében a templomba vitt újság, és a mobiltelefon között, nincs különbség a szombati autóvezetés és más törvények megszegése között.

4. A LEVÉL JOGSZERŰSÉGE, AZ UTÁNA TÖRTÉNTÉK ELEMZÉSE

A levél aláírói nem tartották szem előtt a fenti törvényt.

Ugyancsak nem tartották be a következőket:

הוכח תוכיח את עמיתך ולא תישא עליו חטא⁶

Fedd meg embertársadat, de ne viselj miatta bűnt.

A vétkest figyelmeztetni, büntetni kell. A felperesek azonban nem kezelhetők egy emberként. Három önálló személyről van szó, akik mindegyike felelős önnön cselekedeteiért. A Gólem c. újságban megjelent szerkesztőségi cikk szerzője nem azonosítható. Alperesek az általuk aláírt levélben mégis elmarasztalták és büntették felpereseket, nem mérlegelve cselekedeteiket külön-külön.

לא תכירו פנים במשפט⁷

⁶ Mózes III. 19/17

⁷ Mózes V. 1/17

Országos Főrabbi Hivatal
Dr. Frölich Róbert
országos főrabbi

רבנות הראשית של הונגריה
הרב שמחה ישראל פרייליך
רב הראשי של הונגריה

Nem szabad az ítéletnek személyes alapokon nyugodniuk, pártatlanul, a peres felek személyét figyelmen kívül hagyva kell dönteni. A felfüggesztő határozat, melyet Deményi György és Weisz György kapott, ugyanolyan szöveget tartalmaz, mint Fohn Györgyé, noha ők nem követték el akkor azt a szombatszegést, amit viszont Fohn György igen. Ez megalapozza előbbiek esetében a részrehajló ítélet gyanúját.

Lett volna mód jelen helyzet elkerülésére, amennyiben a négy aláíró figyelembe veszi:

מצוה לומר לבעלי דינים בתחלה: הדין אתם רוצים או הפשרה; אם רצו בפשרה, עושים ביניהם פשרה⁸

Micva a peres feleket megkérdezni: Dint, ítéletet akartok, vagy megegyezést? Ha az utóbbit választják, megegyeznek.

Amennyiben alpereseknek a megegyezés céljuk lett volna, úgy a felfüggesztő határozat meghozatala előtt megegyeznek, de legkésőbb jelen בית דין összeülése előtt megpróbáltak volna megbékélni.

Nem így történt. Alperesek véleménye szerint felperesek bűnt követtek el, melyet büntetésnek kell követnie. A bűn valóban büntetést érdemel. Alapelv azonban, hogy ítélethozatal előtt meg kell vizsgálni a történeteket. A Tóra bölcs parancsa, hogy ez nem történhet meg könnyed, elnagyolt módon.

ודרשת וחקרת ושאלת היטב⁹

Keresd, kutasd, vizsgáld meg alaposan

E tórai verset a Talmud¹⁰ bőven kifejti. Alperesek -a rendelkezésre álló adatok alapján- nem kutattak, nem vizsgáltak és nem kerestek alaposan. Így nem állapíthatták meg bizonyossággal, hogy ítéletük, mely haláchikus alapokra

⁸ Sulchán Áruh Chósen Mispát 12:2

⁹ Mózes V. 13/15

¹⁰ Szanhedrin 40a

Országos Főrabbi Hivatal
Dr. Frölich Róbert
országos főrabbi

רבנות הראשית של הונגריה
הרב שמחה ישראל פרייליך
רב הראשי של הונגריה

helyezett polgárjogi ítélet, helytálló-e. Mint azt fentebb láttuk, ítéletük téves, irreleváns haláchikus helyekre hivatkozik.

Mivel haláchikus alapokra helyezték a polgárjogi ítéletet, így az aláírók és a levél tekintetében a következő törvénynek kellene érvényesülnie::

מי מב שאינו מומחה, ולא קבלו אותו בעלי דינים, אף על פי שנטל רשות, ה"ז בכלל בעל זרוע,
ואינו בכלל הדיינים, לפיכך אין דינו דין¹¹

Aki nem szakavatott, és nem fogadják el a peres felek, még ha kap is engedélyt, gyengének számít, és nem számít bírónak. Így ítélete nem ítélet.

Az aláírók közül csupán Ehrenfeld rabbi mondható a haláchában járatosnak, a három másik alperes nem. Mivel ők négyen a halácha alapján hoztak döntést, így a döntéshozóknak fentiek értelmében járatosnak kellene lenniük abban, de nem azok.

Más aspektusa is van azonban a fenti versnek:

הוכח תוכיח את עמיתך ולא תישא עליו חטא¹²

Fedd meg embertársadat, de ne viselj miatta bűnt.

Értelemszerűen az a következőt jelenti: Ha valaki hibázik, akkor figyelmeztetni kell a vétekre, de nem szabad őt megszégyeníteni. Ám mit jelent az, hogy ne viselj miatta bűnt? A bűn a feddés, büntetés mértéken felüli nyilvánossá tétele, vagy az ember alaptalan megszégyenítése.

A felperesek elmondása alapján, és az általunk beszerzett egyéb információkkal megerősítve kimondható, hogy a felpereseket szóban és cselekedetben egyaránt megszégyenítették, méghozzá nyilvánosan.

Miből mutatható ez ki?

¹¹ Sulchán Áruh Chósen Mispát 25:4

¹² Mózes III. 19/17

Országos Főrabbi Hivatal
Dr. Frölich Róbert
országos főrabbi

רבנות הראשית של הונגריה
הרב שמחה ישראל פרייליך
רב הראשי של הונגריה

A levél tartalma napvilágra került, újságcikkek sokasága foglalkozott a három felfüggesztéssel. Ez nyilvánvalóan nem volt a levél aláíróinak szándéka, de a tettük ide vezetett. Ám nem ez a megszegés egyetlen esete.

Fohn Györgyöt és Weisz Györgyöt látványosan nem számolták be a minjában. Elhangzott (elmondásuk szerint Ehrenfeld rabbi szájából), hogy amennyiben elhunynának, nem lehet őket eltemetni a zsidó temetőben.

A megszegés igen súlyos bűn.

המלבין את פני חבירו ברבים - אין לו חלק לעולם הבא¹³

A Talmud szavai szerint: “Felebarátunk nyilvános megszegése nem csupán ezen a világon ítérendő el”.

5. A HATÁROZATA בית דין

Fentieket alaposan megvizsgálva, a felperesek és a rendelkezésre álló összes dokumentum, újságcikk, és beszámoló mérlegelése után a בית דין a következő határozatot hozza:

Fohn György elkövette a szombatszegést. Deményi György és Weisz György Fohn Györggyel kiegészülve békétlenség szítására alkalmas újságot osztogatott. Azonban, mivel cselekedetük egyfelől nem unikális, másrészt pedig a debreceni

¹³ Bává Mecia 59a

Országos Főrabbi Hivatal
Dr. Frölich Róbert
országos főrabbi

רבנות הראשית של הונגריה
הרב שמחה ישראל פרייליך
רב הראשי של הונגריה

zsidó életre jelentős hatást nem gyakorolt, így a בית דין -túl cselekményeik ismétlésének megtiltásán- súlyosabb szankciót nem lát életszerűnek.

Alperesek a halácha értelmében elmarasztalhatóak ítéleteik következetlenségében, felebarátaik megszégyenítésében, a közösség gyengítésében. A בית דין fentieket figyelembe véve, s tekintve, hogy a közösségbe tartozni kívánó felperesek kinyilvánították békességre való szándékukat, ezennel felszólítja alpereseket, hogy a Debreceni Zsidó Hitközség békéjének helyreállítása, valamint felperesek jogsérelmét elismerve, őket kövessék meg, s ezt tegyék nyilvánossá, tekínve, hogy:

המבייש בדברים, מנדין אותו עד שיפייסנו כראוי, לפי כבודו¹

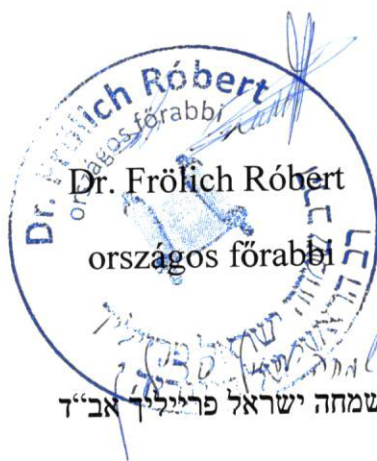
Akit szavakkal megsértenek, azt méltósága helyreállításáig kell vigasztalni.

Jelen határozatot a בית דין minden érdekelt félnek elküldi, tudomásulvétel és végrehajtás céljából. Mivel jelen בית דין fellebbviteli fórumként működött, így a peres feleknek további jogorvoslati lehetőségük csak polgári bíróságon van.

Budapest, 2017. április 3. /5777. Niszán 7.

Deutsch László
főrabbi

הרב אלחנן דייטש דיין

הרב שמחה ישראל פרייליך אב"ד

Schönberger András
főrabbi

הרב אוריאל שיינברגר דיין

¹ Sulchán Áruch Chósen Mispát 1:6